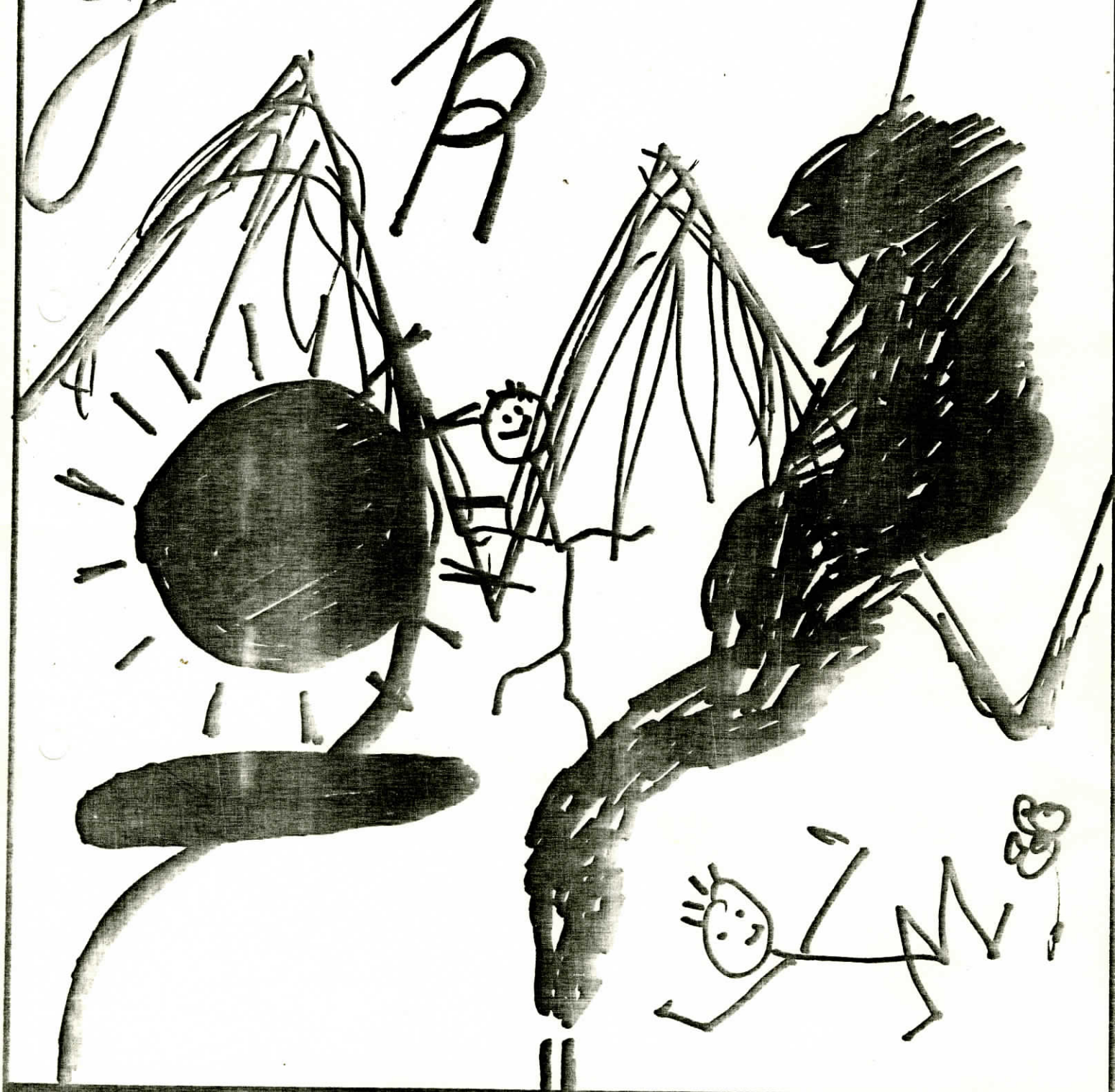

GRÖN KOMMUN

Idéer för en grönare lokalpolitik

Tre före Tolv

- en epoks sista Skålvande minuter

Skogen har gett människan mycket. Vi har byggt våra hus av trä. Vi har i många generationer värmt våra hus med ved. Skogen har för många varit ett skafferi med villebråd. Skogen har varit ett bankfack där räntan vuxit utan insats, vid ekonomiska trångmål har man kunnat göra uttag. Skogen har gett råmaterial för vår viktigaste industri. Skogen har representerat konkret trygghet. Samtidigt har den eggat vår fantasi med sin gåtfulla skönhet, trädens ålder och seghet har ingett respekt och beundran.

Nu dör skogen. Tyst och värdigt men med skrämmande snabbhet. Men människan kan inte förmå sig till snabba åtgärder, mot de sura regnen, mot bilismen, mot kväveutsläppen. Vi har så oändligt svårt att ta ansvar och acceptera ekologins gränser. Man vet ju inte om det lönar sig.

Nu medger alla trots allt att skogen är i fara, och att "man" borde göra något. Det insåg man inte för tio år sedan då biologerna talade om att det kommer att gå såhär. Idag ringer många upplysta människor i andra varningsklockor, allergierna ökar, cancern ökar, odlingsjorden förstörs, grundvattnet hotas osv. Men ofta för döva öron. Människorna fortsätter att kräva högre standard, högre produktion, mera prylar - och mera rovdrift. Många tidsinställda bomber tickar. Vilken blisserar som nästa efter försurningsbomben?

Människan glöms bort i jakten på högre standard och internationell konkurrenskraft. Allt större grupper skjuts undan som arbetslösa, som vårdtagare i olika former. Detta för att vi skall få effektiv produktion, högre standard och därmed, så är det tänkt, lyckligare människor.

Världen rustar för krig som aldrig förr. Trots att det redan finns kapacitet att döda alla människor många gånger om. Allt fler militärer får möjlighet att "trycka på knappen" och starta kärnvapenkriget. Om vi inte slutar att tro att mera vapen ger mera säkerhet är det bara en tidsfråga innan det brakar loss.

Samtidigt som den industrialiserade världen, de civiliserade människorna, förstör naturen i jakt efter levnadsstandard och upprustar över allt förnuft i jakt på säkerhet, svälter 2/3 av världens befolkning.

Det verkar som om människan tappat orienteringen om vad som är viktigt, vad som är möjligt och vad som är rätt. Det är tre före tolv.

... OCH INFÖR EN NY DAG

Visst är slit-och-släng-perioden charmfull. Den blåögda utvecklings-optimismen, tron på att det blir mer av allt med tiden, att allt kan bli större. Vist älskar vi alla den tiden på ett överseende nostalgiskt sätt, som man älskar en ansvarslös barndom. Men allt fler inser att det goda liv vi alla söker inte finns i ännu högre standard, att vi människor är en del av naturen inte dess herre, att de inre värdena är viktigare än de yttre.

Trots att de hårda yttre värdena ännu dominerar finns det en växande motström. Man ser att en ny dag randas. Men vi bör inte stilla invänta den. Den nya tiden måste skapas och förlossas. Annars kommer den som en krachlandning. Vi alla ansvariga för den nya tidens trygga ankomst. Ingen är ansvarig för hela arbetet, men alla är ansvariga för sina egna handlingar, för sina egna val i stort som i smått, på alla nivåer.

Nu gäller det kommunen!

ALLA ÄR "GRÖNA"...

Politikerna har noterat omsvängningen i attityder. De inser att en förändring är på kommande. Det politiska livet har anpassat sig så tillvida att de flesta partier och ambitiösa politiker framställer sig själva som "gröna". Någon större förändring i den praktiska politiken har denna grönhet ännu inte medfört.

Skillnaden mellan det som sägs och det som görs har gett näring åt det politikerförakt som florerar. För att den omvittnade gröna attityd-förändringen skall få någon praktisk betydelse måste de gröna idéerna så snart som möjligt ges formen av beslutsförslag. På det viset kan man kanske få en ändring i politiken. Eller åtminstone få till stånd en diskussion ^{med} väsentliga frågor inför kommunalvalet 1984. Annars hotar valdebatten att, som så många gånger tidigare, handla om skattörespris, lokaliseringsfrågor o.dyl.

VI...

som står bakom den här debattskriften vill göra vår insats för att föra de gröna tankarna vidare. Vi gör inga anspråk på att komma med heltäckande program och nya stora sanningar utan vi har bara valt ut några frågor som varit framme i debatten och som vi känt för, kunnat något om och lyckats konkretisera. Många brännande frågor har vi fått lämna obehandlade därför att vårt byråkratiska system inte ger kommunen reella möjligheter att tackla dem eller för att de bara berör ett fåtal kommuner. Stora delar av kommunens kompetensområde har också lämnats därhän därför att vi inte haft tid och resurser att utreda och diskutera oss fram till konkreta krav.

Drygt 50 personer har varit engagerade i att framställa den här skriften. Folk från olika partier och regioner har deltagit. Alla har deltagit som privatpersoner på egen bekostnad. Inga anslag har sökts eller fåtts för den här skriften. Gemensamt för de som deltagit är att de själva ansett sig vara "grönt tänkande" och helt enkelt råkat höra om projektet och velat komma med. Debattinlägget kan således inte ses som representativt för någon grupp utan får tas för vad det är. Läsaren får själv bedöma dess värde. Den grupp som finns antecknad som "utgivare" är bara de människor som råkade stå för den sista finslipningen. Vi bistår gärna med råd och dåd och förmedlar kontakter

DU...

har huvudansvaret för fortsättningen. Vi hoppas att du skall få idéer och tips för hur en grönare kommunalpolitik skall kunna utformas i din kommun.

Vi föreslår att du tillsammans med andra "grönt tänkande" i din kommun diskuterar igenom vad som kunde göras. Konkretisera! Skriv motioner till kommunalfullmäktige utgående från de frågor vi tagit upp! Vi har utarbetat häftet just med tanke på det. Vår förhoppning är att dessa frågor tas upp

i alla kommuner. Motioner är det bästa sättet att få fram klara ja eller nej-svar av kommunalvalskandidaterna. Alla kan hålla med gröna krav i princip - utan att något händer i praktiken. Men med en motion i handen kan du fråga: "Skriver du på eller inte?".

Om du är kandidat i valet för något parti eller på lista, så får du också gärna använda våra förslag i ditt valprogram. Men arbeta också vidare med de frågor vi inte fått med. Många sidor är oskriyna.

Det är naturligtvis inte kommunens politiska organ som utgör den enda kanalen till förändring. Många av de idéer och frågor vi tagit upp kan var och en börja arbeta för själv trots att kommunen kanske inte gör något. I det långa loppet är det det personliga initiativet, ansvaret och gräsrotsarbetet som kan föra utvecklingen i rätt riktning.

KAMPEN GÅR VIDARE!

Charlotta Aschan

Peter Backa

Lena Brunström

Johanna Laxén

Gunnar Wendell

Marianne Zilliacus

Kerstin Österman

Stönare Värden

i stads- och miljöplanering,
byggande och trafik

Det påstås ofta att de gröna, "mjuka" värderingarna är en omöj-
lighet i våra kommuner. Speciellt äldre, erfarna kommunala förtro-
endmän och -kvinnor hävdar att det är "en omöjlighet att stoppa
en naturlig utveckling".

Ändå är det just i kommunfullmäktige, kommunstyrelse och nämnder
som både små och stora beslut görs. Också de små enskilda besluten
bidrar till utvecklingen i stort och blir till de riktlinjer de
kommunala tjänstemännen sedan följer.

I detta kapitel redogörs för några av de många viktiga frågeställningar-
na kring planeringen.

BEVARA OCH REPARERA I STÄLLET FÖR ATT RIVA

Rivande baserat sig ofta på ekonomiska kalkyler som i sin tur baserar
sig på spekulativ vinst, inte på den gamla byggnadens värde i förhållande
till en ny likadan. Markspekulationen är ett av det största hoten mot
att reglera detta genom att förhålla sig restriktivare i förhållande
till byggnadsrätterna.

Kommunen kan komplettera museiverkets uppfattning om vilka byggnader
som bör bevaras genom att göra upp en egen fredningsplan (i samband
med miljöinventeringen se kapitel).

Föreslå även att kommunen stöder renovering genom att tillhandahålla experthjälp, rådgivning och eventuellt även redskap.

Fotnot: Byggnadsrätt är en term för förhållandet mellan en byggnadsplats areal (tomtens yta) och byggnadens areal. Byggnadsrätten anges som exploateringsstal, om tomten är t.ex. 3000m² och byggnadsrätten är 3000m² är e-talet =1. Vanliga e-tal för egenhemstomter är 0.1-0.3, för radhus upp till 0.4, för bostadshus omkring 1 och för affärshus i stadskärnor upp till 3 och mera. Vanligtvis är alla dessa för höga. Nästan vid alla stadsplaneändringar försöker man pressa upp dessa tal och på så sätt åstadkomma så stor spekulativ vinst som möjligt. Som ex. kan nämnas att Vårsbergstomten i Åbo hade E=1 men fullmäktige beviljade 1,25 innan man började förhandla om inlösning av tomten. Först gav staden alltså i praktiken gratis 25% till på tomtens värde innan man själv började fundera på att köpa upp tomten, som då var så dyr att ingen inlösning kunde företas (samma fullmäktigeledamöter som höjt byggnadsrätten tyckte att staden inte mera hade råd). På landsbygden fungerar samma system men i mindre skala. Byggnadslov ges på basen av byggnadsritningar som bör göras i enlighet med beviljad byggnadsrätt och andra byggnadsplansbestämmelser. Kommunens byggnadsordning reglerar (förutom byggnadslagen och -förordningen) byggandet. Om man vill ändra på principerna för byggandet på en viss kommuns område är det bäst att börja med att granska byggnadsordningen. Byggnadsrätterna beviljas av kommunfullmäktige, byggnadslov av byggnadsnämnden som är helt oberoende av övriga kommunala organ.

ODLINGSBAR MARK BÖR ANVÄNDAS FÖR ODLING

Fyra miljoner hektar kärrmark har dikats upp som skogsmark i vårt land. Forfarande röjer vi upp skogsmark för åker. Men paketerar också in åkrar och bygger vägar bostadsområden och framförallt industriområden på åkermark.

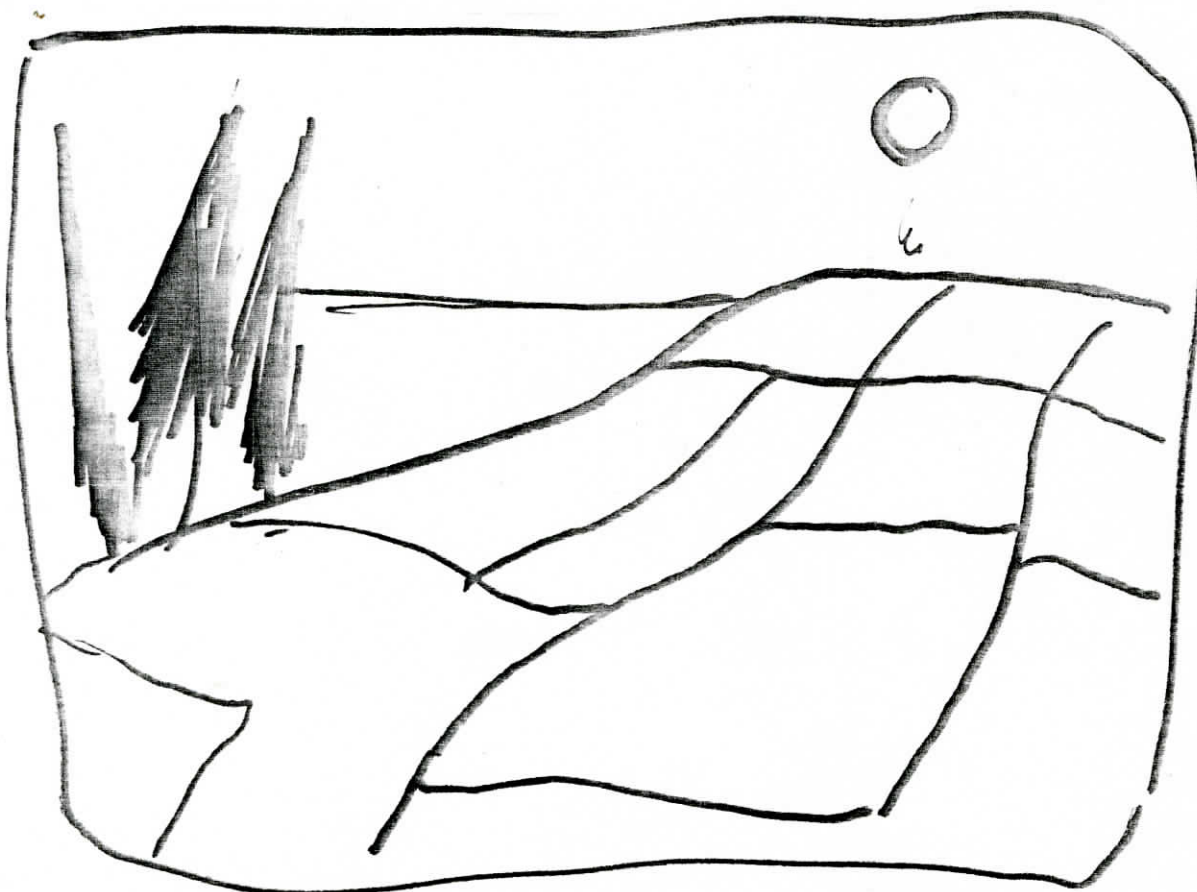
Odlingsbar mark kan anses som den i särklass viktigaste naturresursen. Ändå fördärvar vi hela tiden våra bästa odlingsjordar, främst i södra Finland. Den moderna högteknologin har gjort att vi kanta ut allt mer per hektar odlingsjord och därför anser vi att vi inte behöver så mycket. Men globalt sett har vi alltför lite åkerjord, en stor del av den föda vi tar in, odlas inte på våra egna åkrar utan importeras. Räknar vi med den areal vi skulle behöva för egen odling (enligt Borgström spökjordar) hamnar vi redan nu på minus. Vi mår bra endast så länge vi kan komplettera egna jordbruksprodukter med import. Vi kommer att behöva all tillgänglig odlingsjord i framtiden, då andra länder börjar använda sina råvaror och produkter själv eller då vi börjar känna vårt globala ansvar.

Pake~~t~~erade åkrar går att bryta upp på nytt, t.o.m. beskogade åkrar kan nyröjas och utgör på det sättet en framtida reserv. Men det som nu lagts under asfalt kan aldrig (knappast) användas på nytt. Den största faran för tillfället, efter det att våra bördigaste odlingsjordar i Nyland lagts under asfalt och betong, är våra småkommunernas industrialiseringsprojekt. För att snabbt kunna industrialisera säljer man (ger bort, hyr billigt) tomtmarker på bästa odlingsjord. Detta därför att det är enkelt att planera; slät mark, raka linjer, lätt att bygga avlopp etc. Det finns kommuner som nu bygger industrier på mark som ännu levande kommuninvånare varit med om att röja upp ur skog eller kärr. Tala om ringaktning av fädrens gärningar!

Kommunerna borde fatta principbeslut om att freda odlingsjord för odling:

1. Industriområden får inte planeras på åker
2. Höghusområden planeras inte på åker
3. Småhusområden kan planeras intill åkrar
4. Vägar dras så att så lite odlingsbar mark som möjligt går förlorad.

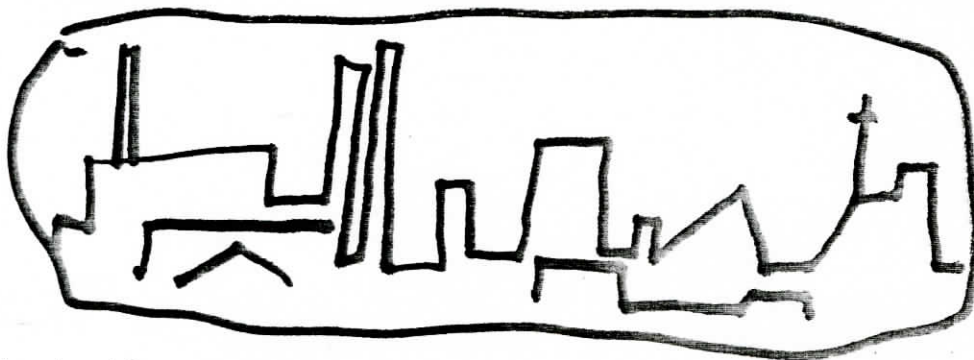
Kommunerna kommer att invända att det är så lite mark som berörs om man ser till landet som helhet. Men det säger varenda kommun i Finland. Så slutresultatet är katastrofalt. Alla måste vara lika restriktiva.

Småhusbyggandet kan kombineras med privat odling.

Decentraliseringsprincipen sammanhänger med en självförsörjningsprincip. Om småhus byggs på åkrar, vilket fortfarande är förkastligt, eller i närheten av åkrar bör tillräcklig odlingsmark reserveras för privatodling för den som vill odla sin potatis och sina morötter själva. Ett alternativ är att tomtmarken inte direkt sammankopplas med odlingsmark eller på odlingsmark, utan att intill ett bostadsområde i en skogsbacke reserveras åkerlotter för privat odling. Denna typ av "kolonilotter" är säkert att fördrä framom traditionella kolonilotter åtminstone i landsortskommuner.

Planera bostadsbyggandet så att odlingsjorden utnyttjas och inte förstörs.

Höghusbyggande på landet bör undvikas.

På sextiotalet, senare sjuttiotalet, då alla kommuner slogs av teknologiskt och industriellt storhetsvansinne skulle alla ha höghus. Resultatet blev snart sagt varenda kyrkby i hela landet på ett decennium förändrades till det sämre. Elementhöghusen bröt sönder traditionella miljöer (oftast fördärvade de t.o.m. kyrkomiljön) Men vad värre var, man införde inte bara stadsbekvämlighet på landet, utan stadsstress, apati och alienation. Höghusen isolerade människor, gjorde dem inaktiva, urbaniserade dem i en syslölös TV- och mellanöls-monotomi. Man beaktade aldrig höghudens skuggsidor då man ville införa prestigebetonade element på bondlandet. Landsbygdens fördelar som boningsmiljö bör betonas och får inte sumpas bort genom urbaniseringen.

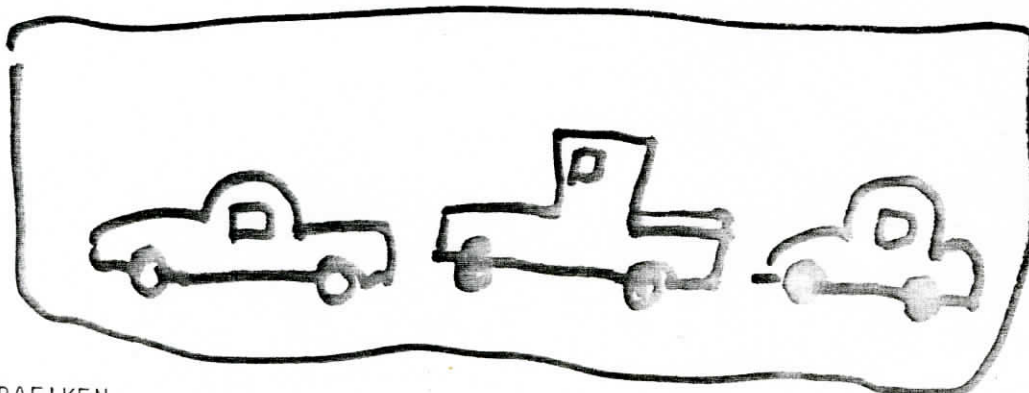
Undvik höghusplanering, utnyttja de möjligheter som landsbygden erbjuder att planera mångsidiga och rationella småhus- och radhusmiljöer. Möjligheterna är oftast mycket större än i städerna; tillgänglig mark finns, tomtpriserna billigare, oplanerad mark finns.

Tillåt experimenterande med ekohus och mjuk teknologi

Kommunerna borde reservera områden där man tillåter individuella tekniska lösningar. Det finns prov på s.k. lätt kommunal teknik, dvs. områden som visserligen är byggnadsplanerade men där man inte byggt ut kommunal tekniken, dvs. främst vattenförsörjning, avlopp och gator, enligt de gängse strikta kraven utan på lättare sätt, genom att tillåta privatbyggarna att experimentera med mjukteknologiska lösningar.

Byggnadsenheter bör placeras så att man tar i beaktande lokala väderförhållanden. Även om man inte tar tillvara solenergin direkt, inverkar byggnadernas plats ganska mycket på den totala energianvändningen, vindskyddade solsidor eftersträvasvärt.

Kommunerna kunde reservera områden för ekoplanering. Beakta byggnadernas placering med tanke på väderförhållanden, när byggnadslov skall beviljas.

NÅGRA TANKAR OM TRAFIKEN

Bilismen är den största inhemska orsaken till skogsdöden genom kväveutsläppen, har man konstaterat i svenska utredningar. Det är en orsak som vi direkt kan påverka genom en målmedveten trafikplanering som tar sikte på att skära ner privatbilismen.

Så länge man tillämpar en ideologi där alla trafikformer skall gynnas lika starkt, blir det ingenting av trafikplaneringen; privatbilismen får den största andelen i förhållande till användningen. Privatbilismen måste diskrimineras. Det hjälper inte med morötter och "mjuka" lösningar. Bilisterna åker bil så länge det går att komma fram. Tvångsbegränsningar är av nöden, enda sättet att få till stånd en rättvis fördelning för kollektiv och för den lätta trafiken. VoV har gjort en utredning och kommit till att nästan hälften av all privatbilstrafik är onödig eller utan större medel ersättas med andra trafikformer.

10

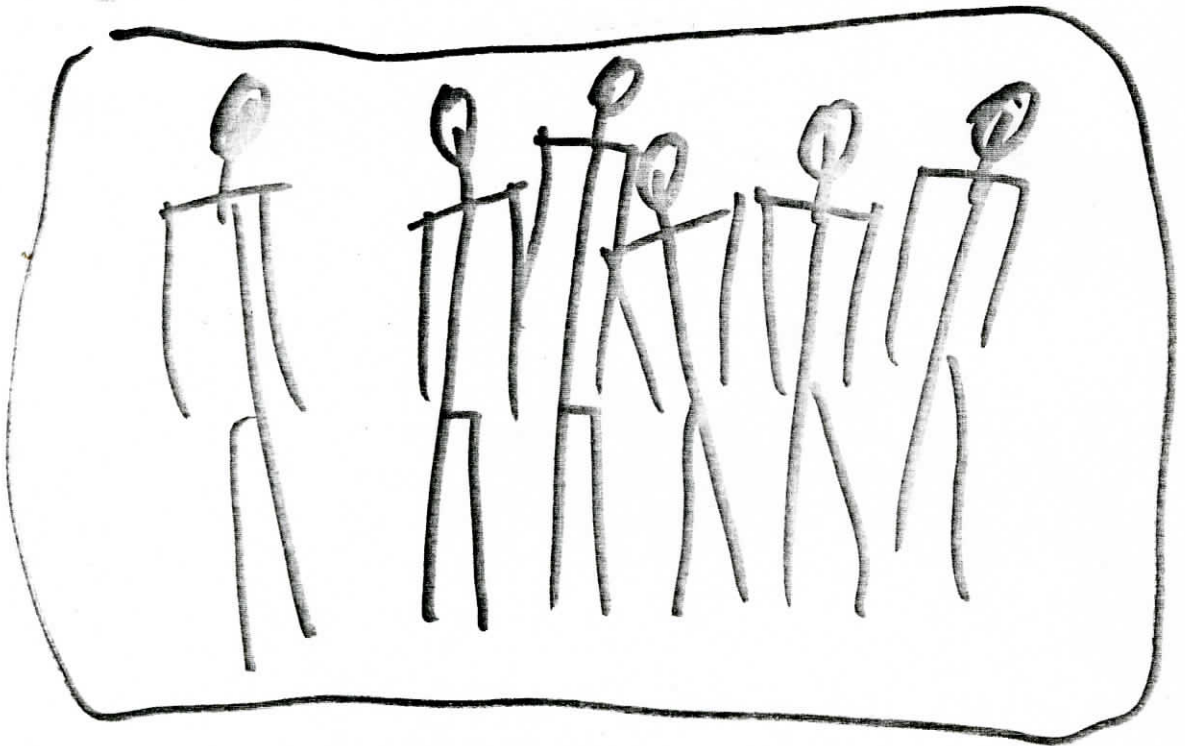
Egentligen räcker detta för trafikplaneringen. Allting är beroende av hur man lyckas begränsa privatbilismen. (Det hör inte till våra demokratiska grundrättigheter, fast de flesta politiker tycks anse det, att varje medborgare i republiken skall få köra bil var och när och nästan hur som helst och hitta en parkeringsplats när han kommer fram.) Vid stads och byggnadsplanering kan man också beakta trafiken mycket bättre än man tillsvidare gjort, bl.a. kan man även försöka begränsa våra behov av transporter. Det är en otrolig världslyx att vi skall kunna röra oss snart sagt vad som helst, när som helst, på en kort tid. Egentligen ger de snabba transporterna oss inte mera tid, utan ökar bara stressen. En bok med tidsbesparingsråd t.ex. tar upp avstående från privatbilen som ett av de främsta råden för att vinna tid. Kommunen bör sätta upp en konkret målsättning för i vilken takt privatbilismen skall minskas i tätorterna.

Ge plats och möjligheter för kollektivtrafiken och för den lätta trafiken. Gör stads- och kommuncentrum (och stadsdelskärnorna) bilfria. Decentralisera handel, service, nöjen och arbetsplatser så att rörelsebehovet blir mindre.

KONTAKTPERSON: Hans Nordström, Lukiolavägen 10 C, 20310 Åbo 31
tel: 921/393654

Justering av befolkningsmålsättningen

Befolkningstillväxt betraktas av många som ett mått på en framgångsrik kommunalpolitik. Nya skattebetalare skall göra kommunen rikare. Detta mål har prioriterats högre än allt annat, t.ex. kommunmedlemmarnas trivsel.

Kommunerna försöker ofta med alla till buds stående medel uppnå en hög befolkningstillväxt. Man gör ofta upp helt orealistiska planer för befolkningsutvecklingen i syfte att kapa åt sig fler skattebetalare. I vissa skeden har målen varit så orealistiska att Finland totalt sett har haft en kommunal bostadsplanering för fyra gånger det realistiska befolkningsantalet. Klart är att orealistisk planering är dålig planering.

12

Det är osolidariskt av de starka kommunerna, som har möjlighet till snabb tillväxt genom inflyttning, att arbeta för en avfolkning av de ekonomiskt svaga kommunerna. När den starka kommunen lockar till sig företag genom sin näringspolitik, markpolitik osv. när den planerar för inflyttning av nya "skattebetalare" genom bostadsplanering, service osv. bidrar kommunen genom sin politik till en för hela landet olycklig koncentrationsutveckling, med negativa ekologiska och sociala följder.

I debatten i de starka kommunerna spelas ofta socialvården ut mot tillväxtkritiken: "Vi måste ha fler skattebetalare för att kunna sköta barndagvården, åldrvården osv...". Vad som förtigs är att de kommuner varifrån flyttlassen kommer har ännu större problem med sin socialvård, åldrvård osv. Samtidigt slår en kraftig inflyttning sönder existerande samhällen, byar och landsbygd. Kommunens "gamla" innevånare har knappast något att vinna på en snabb inflyttning.

Kommunen bör aktivt motarbeta den regionala koncentrationen i stället för att gynna och påskynda den! Således: OMPRÖVA BEFOLKNINGSMÅLSÄTTNINGARNA!

- Inflyttningskommuner bör fastställa sina befolkningsmål utgående från dagens befolkningstal och endast beakta naturlig befolkningsutveckling (födelse och död).
- Utflyttningskommuner bör sträva efter att få tillbaka sitt befolkningstal så att existerande infrastruktur, service osv. kan utnyttjas optimalt, men icke mer.
- Den nya befolkningsmålsättningen bör styra all planering och gamla planer bör rättas enligt den.
- Kommunen bör i sin närings- och markpolitik men också i sin bostadspolitik, serviceutbyggnad osv. utgå från det justerade befolkningsmålet. Kommunpolitiken bör inriktas på att tillfredsställa de nuvarande kommunmedlemmarnas behov i stället för att locka till sig nya.

små Företagsamhet

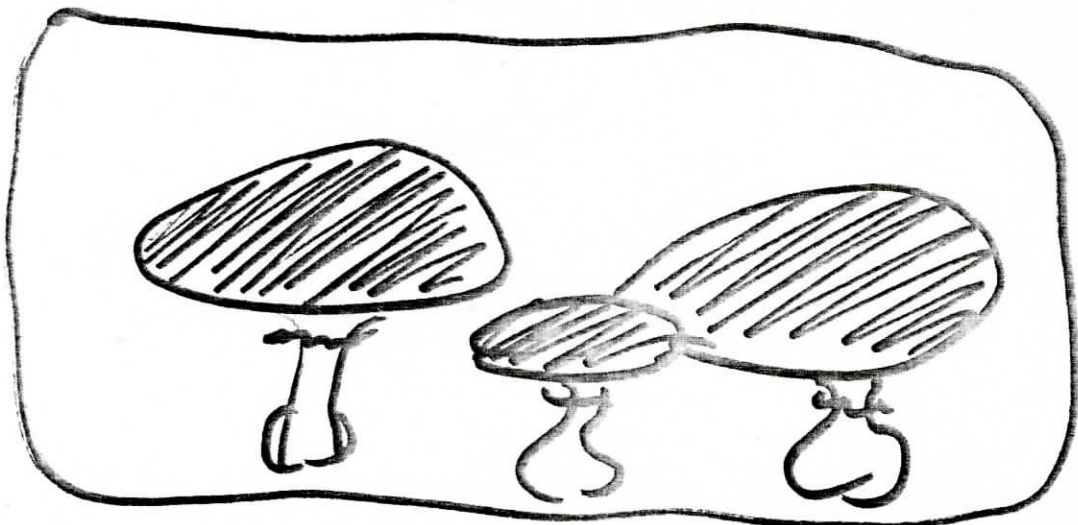
Samhället fungerar som en enhet, i vilken företagsamheten är en viktig styrmekanism. En utveckling mot småföretagsamhet skulle ha en positiv inverkan på vår inställning till arbete, vilket egentligen är avgörande för vår inställning till livet i övrigt..Småföretagsamhet medför bl.a. följande fördelar:

1. Horisontell organisation

- helhetssyn hos de anställda, mångsidiga uppgifter för alla
 - smidiga förhandlingar
 - större möjligheter att uppnå önskat resultat utan att fixera arbetstiden till ett bestämt antal timmar per dag
 - större möjligheter att kompensera övertidsarbete med fritid
 - flexibilitet mellan de anställda
 - mindre benägenhet till oegentligheter
- fler småföretag ger flera individuella beslutsfattare
 - småföretagaren kan fatta snabba beslut utan byråkrati
 - småföretagaren kan lätt övervaka helheten
 - småföretagaren har möjligheter att variera företagets tillväxt efter verkliga behov

2. Miljövänligt

- belastar inte naturen, eftersom småföretaget saknar storföretagets maktställning i samhället
- lämpar sig för decentralisering
 - drar inte till sig rotlösa människor långt ifrån (ett av det högindustrialiserade samhällets största problem i dag).

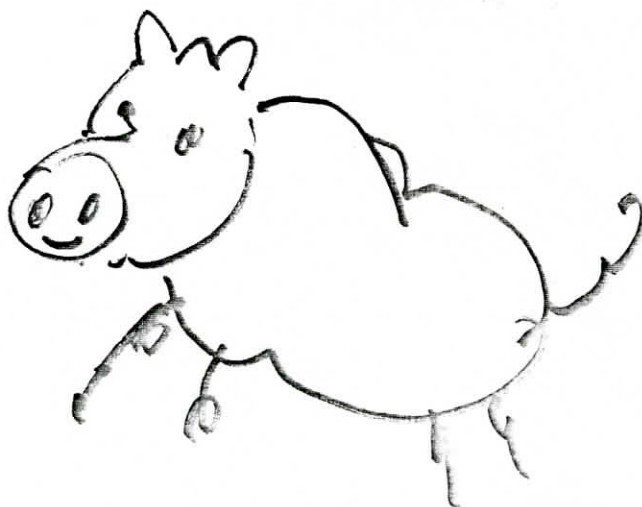

HUR SKÖTER DIN KOMMUN STÖDET TILL SMÅFÖRETAGSAMHETEN ?

Finns det brister på denna punkt i din kommun? Föreslå en utredning med förslagsvis denna målsättning: att kommuninvånarnas behov av varor och tjänster, så långt det är möjligt och rimligt, tillgodoses genom företagsamhet inom den egna kommunen.

Kommuninvånarna borde få möjlighet att komma med egna synpunkter. Vem vet vilka idéer och önskemål som kan finnas hos "de icke tillfrågade"?

Kommunens uppgift skulle vara att sammanföra idéerna och önskemålen med etablerade företagare eller personer som önskar starta företagsamhet. Arbetet kunde eventuellt göras i samarbete med t.ex. näringslivets organisationer. Samarbete mellan flere kommuner är också tänkbart.

NÄRINGSOMBUDSMÄNNENS UPPGIFTER

En viktig uppgift för kommunen, vare sig det finns näringsombud eller inte är att hjälpa blivande och eventuellt också etablerade småföretagare med råd och information angående bidrags- och lånemöjligheter och annat som kan vara okänt och ovant.

I en del kommuner kan det vara på sin plats att beslut fattas i fullmäktige om

- att i markplaneringen beakta behovet av småföretagsamhet
- att vara restriktiv när det gäller etablering av storindustri.

Kommunen bör ordna kurser som befrämjar möjligheterna till självförsörjande för kommunens invånare, t.ex. tillvaratagande av vilt växande bär, svamp och nyttoväxter. Det samma gäller olika former av odling i liten skala utan gifter.

Två exempel värda att studera:

1. Suomussalmi ekokommun.

En experimentkommun där småskaliga, naturvänliga näringar stöds och där samarbetsandan hos kommunbefolkningen är både positiv och aktiv.

Boken Kohti ekokuntaa av Juntunen-Heikurainen-Jussila-Kemppainen fås bl.a. från Suomen luonnonsuojelun tuki Oy, tel: 90 - 406262.

2. Naturproduktcenter i Ramsele, Västernorrlands län, Sverige.

Centret handhar utbildning, informationsverksamhet och i någon mån produktion för försäljning. Näringarna är: giftfria grönsaker, bär och svamp, biodling, fiskodling i liten skala, får och getter, hemslöjd och hantverk. Upplysningar fås av Erling Holmström tel: 99046 - 623 - 10352 kl. 10-12 och 14-16 (tjänstetid).

ARBETETS NYA DIMENSIONER

"Förr arbetade man för att producera-nu producerar man för att arbeta." Så här kunde man kanske karakterisera den sysselsättningshysteri vi lider av i dag. Tillväxt inom den traditionella varu- och tjänsteproducerande sektorn legitimeras till vilket pris som helst bara den tryggar och främjar sysselsättningen.

Det finns mycket som kan ifrågasättas i denna politik. Ekonomiskt sett är det osannolikt att så många fler arbetsplatser kan skapas inom den traditionella arbetssektorn. Såväl den offentliga som privata sektorn strävar till ekonomisk effektivitet i sin verksamhet. Automatisering och datorisering blir ekonomiskt effektivare än mänsklig arbetskraft.

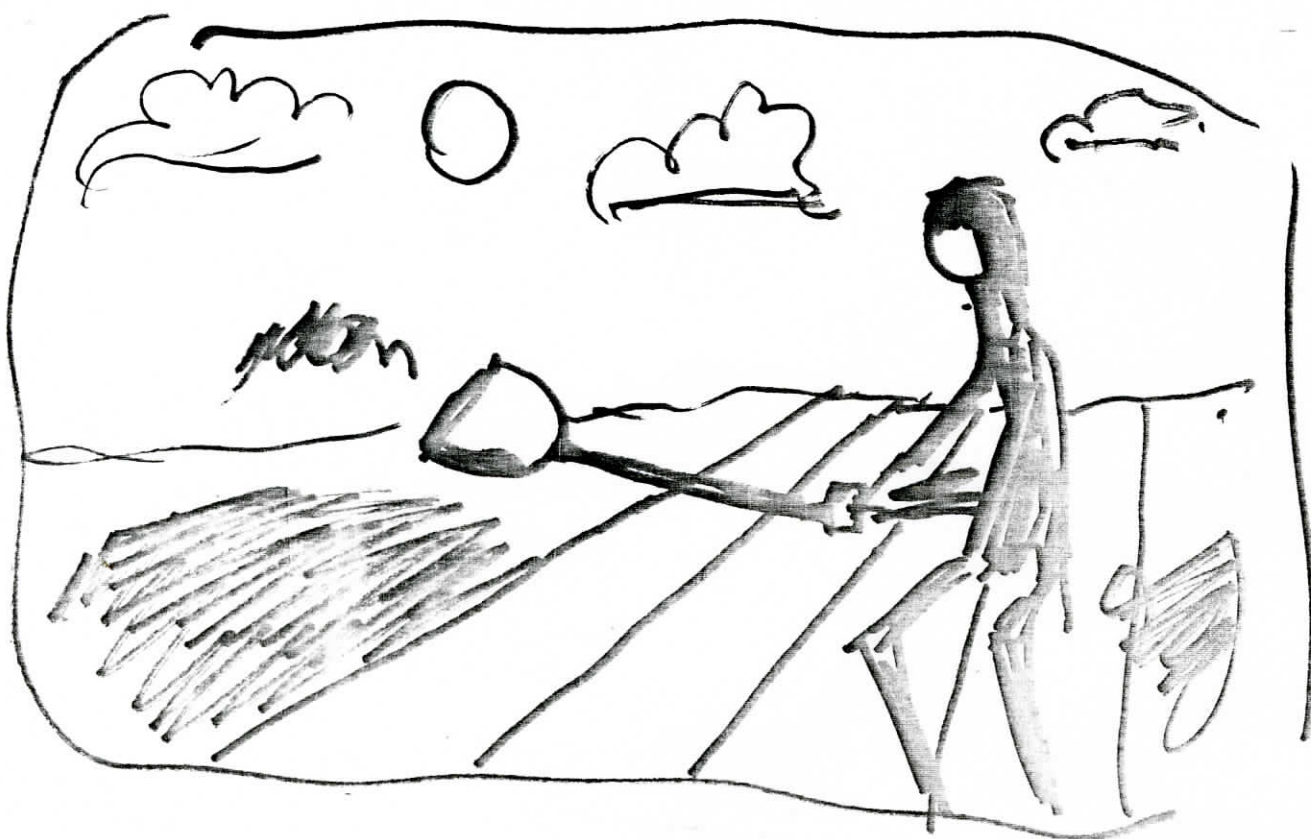
Ekologiskt och mänskligt sett är det skäl att ifrågasätta en politik som leder till att det produceras och konsumeras ett överflöd av produkter och tjänster för att människorna skall få arbete.

I kontrast till den traditionella arbetsmarknaden står samtidigt all den verksamhet som inte är vinstgivande och därför inte intresserar den privata sektorn och inte heller hör till stats och kommuns normala förpliktelser. Inom denna "tredje sektor" finns en oerhörd mängd ogjort arbete.

I stället för att med alla medel försöka skapa flere mer eller mindre meningslösa jobb inom den formella sektorn borde man utnyttja produktionens minskade behov av arbetskraft till förmån för denna tredje sektor.

Staten sköter via arbetskraftsmyndigheterna stora delar av sysselsättningspolitiken. Arbetslöshetsersättningar och olika bidrag för sysselsättningsbefrämjande betalas ut.

När sysselsättningsläget försämrats har kommunerna tagit ett aktivare grepp om sysselsättningspolitiken. Kommunerna samarbetar och konkurrerar om arbetsplatser. Alla vill locka till sig arbetsgivare-gärna stora sådana. Endel kommuner har också tillsammans med arbetskraftsmyndigheterna börjat utöva en aktiv sysselsättningspolitik med kommunala

Tanken är att det i längden är billigare och bättre att bereda arbete åt kommunens medborgare än att betala ut olika bidrag som komplement till den statliga arbetslöshetsersättningen. Kommunen får arbete utfört och arbetstagaren en arbete.

Kommunen kunde avsätta en summa per kommunmedlem, större eller mindre beroende på arbetslöshetsprocenten, i en skild sysselsättningsbudget för att skapa meningsfulla och ändamålsenliga arbeten inom den tredje sektorn. Kommunerna kunde bereda jobb tex på följande områden:

MILJÖVÅRD

- avfallshantering
- återanvändningsverksamhet
- reparation av gammalt men brukbart
- renhållning
- energivedsinsamling
- plantering och vård av den naturliga miljön
- planering och inventering av kommunens miljöresurser

SOCIALSEKTORN

- invalid- och pensionärsservice
- utlåning av arbetslag till föreningar

KULTUR

- kulturarbetare utlånas till föreningar
- olika kulturella lokala arrangemang osv

FRITIDEN

"Förr drömde människan om att slippa arbeta så mycket-i dag när det är möjligt bara klagar vi".

En omvärdering av fritiden är nödvändig.Vi borde lära oss att se fritiden som en resurs i stället för ett problem.Gränsen mellan avlönat och oavlönat arbete skulle samtidigt bli mindre skarp.Vad kan kommunen göra? Jo,uppmuntra människors egna initiativ,produktionskollektiv,matlag,hantverk, små verkstäder och odlingar-den verksamhet där människor utför värdefullt arbete på egna villkor och enligt egna behov utan att "arbeta" i traditionell mening.

Arbetstiden är en punkt där varje kommun kan vidta konkreta åtgärder.
Varför ha så strikta krav på arbetstiden?Låt var och en jobba för lön så mycket han/hon själv vill.Låt dem som vill dela på heltidstjänster, periodjobba osv.

SAMMANFATTNING

- kommunen kan satsa egna medel för att skapa nya arbetsplatser genom att låta de arbetslösa utföra nödvändigt arbete
- kommunen kan uppmuntra folk som tar egna initiativ och "arbetar på sin fritid"
- kommunen kan besluta att inrätta en del av alla nya tjänster som deltidstjänster samt låta dem som så vill dela på nu befintliga kommunala tjänster

KONTAKTPERSON: Mats Löfberg, Pedersesplanaden 28, 68600 Jakobstad,
tel: 967/17109

Boende För Gemenskap

ÅLD R I N G S H E M F Ö R A L L A Å L D R A R ?

Nej, det låter väl ändå alltför galet? Att barn, tonåringar, medelålders skulle bo på åldringshem?

Men så galet är det kanske inte. Principen för ett åldringshem är ju egentligen strålande - där har man möjlighet till både gemenskap och ensamhet. Folk som bor på "vanligt" sätt - ensamma eller i kärnfamilj - har oftast för mycket av den ena sorten och för lite av den andra.

Den stressade husmodern i kärnfamiljen tycker kanske att hon aldrig får vara ensam. Det enda hon hinner med är barnen och hushållsarbetet. En ensamstående människa igen riskerar lätt att bli isolerad. Hon saknar naturliga kontakter till andra människor.

Ett sätt att lösa det här tudelade problemet är kollektivt boende, eller boendegemenskap om man hellre vill kalla det så. Boendegemenskapen kan förverkligas på många olika sätt. I Sverige har man i huvudsak prövat på två typer av kollektivt boende.

Den ena formen är kollektivhuset, där varje hushåll har en egen lägenhet, och gemensamt förfogar över matsal med kök, sällskapsrum, hobbyutrymmen och verkstad. Dessutom finns daghem och fritidshem med förtur för barn i huset.

Den andra formen representeras av s.k. storfamiljer. Det är mindre kollektiv som i brist på lämligare bostäder ofta flyttat in i äldre villor eller nedlagda skolor och åldringshem. I storfamiljen delar de boende på arbetet med barn och hushåll.

Kollektivt boende kan lösa många problem. Ensamheten och isoleringen försvinner. Spänningarna i kränfamiljen, som så ofta leder till familjevåld, upplöses. När man delar på hushållsarbetet blir det mera tid över för var och en att syssla med sådant man är intresserad av. Kollektivt boende blir billigare, då flere personer kan dela på hushållsmaskiner och dylikt. Isoleringen av åldringar och handikappade på särskilda anstalter försvinner.

VAD KOLLEKTIVT BOENDE INTE ÄR

Det finns en mängd fördomar mot kollektivt boende. Man tror att det leder till en upplöst sexualmoral och till att privatlivet försvinner. I själva verket har det visat sig att kollektivt boende stärker parrelationerna. Man lär sig uppskatta och högakta sina medmänniskor på ett annat sätt än förut. Privatlivet är inte heller i fara eftersom varje person eller par har ett eget rum.

Vi måste komma ihåg att det naturligtvis inte är avsikten att alla människor med eller mot sin vilja skall bo kollektivt. Men de som vill bo så måste ha rätt och möjlighet att göra det.

Kommunen kan

- fatta ett positivt principbeslut, d.v.s. åtminstone inte motarbeta experiment med boendegemenskap, vilket man gjort bl.a. i Helsingfors,
- tillvarata gamla hus och hyra ut eller sälja dem till kollektiv, vilka för det mesta är villiga att själva rusta upp huset,
- planera också för några kollektivbostäder vid bostadsproduktion,
- underlätta och uppmuntra alla försök att stärka boendegemenskapen i gamla bostadsområden,
- stå till tjänst med rådgivning och redskap för dem som själva vill rusta upp och renovera gamla hus.

KONTAKTPERSON: Renata Svedlin, Sjundeågatan 2 A 2, 00510 Helsingfors 51
tel: 90/7536677

Kvinnor Behövs

22

"Vi är många, vi är hälften", sjunger några kampglada kvinnor i den kända kvinnoaksångens.

Och det stämmer ju. Men inte i de kommunala nämnderna! Enligt en nyligen offentliggjord undersökning, utförd av Delegationen för jämlikhetsärenden i Finland, saknar drygt en tredjedel av de kommunala nämnderna helt och hållet kvinnliga medlemmar. Bara två procent av nämnderna saknar däremot manliga medlemmar.

Resultatet av det här kan vi se omkring oss i vår omgivning varje dag. Män prioriterar ofta effektivitet, teknik, trafik, medan de lätt glömmer bort de mjuka värdena. Man kan föreställa sig hur vårt samhälle skulle se ut om det planerats av kvinnor - säkert skulle vi då ha säkrare skolvägar för barn, flera cykel- och gångbanor i tätorterna, flera lekplatser, grönområden, rullstols- och barnvagnsramper.

23

Kvinnorna behövs i kommunalpolitiken! Och inte nödvändigtvis bara de framgångsrika, högt utbildade kvinnorna utan också de "vanliga" kvinnorna: mödrar till barn i olika åldrar, kvinnor som vårdar gamla och unga. Alltså kvinnor med vardagskunskap och insikt om i den lilla människans värld som behövs för att vi alla tillsammans ska kunna skapa ett mänskligare samhälle.

Hur ska vi uppnå det här? Det finns två vägar att gå. Båda är lika nödvändiga. Den ena vägen innebär en långsam process - det gäller att ändra attityderna, att uppvärdera vardagskunskapen! Vi måste våga inse att vi behöver också annan kunskap än den s.k. expertkunskapen - kvinnor är "experter" på en hel del otroligt viktiga områden.

Den andra vägen är mycket konkret. Det gäller att få in allt flera kvinnor i alla nämnder! Den norska jämställdhetslagen stadgar att minst två personer bör representera det "andra" könet då mer än fyra personer ingår i ett kommunalt organ. I väntan på en ändring i vår kommunallag kan kommunerna själva fatta ett viktigt konkret beslut:

- Kommunfullmäktige inte tillsätter kommunala organ där det ena könet har mer än 75% av platserna.

KONTAKTPERSON: Kerstin Österman, Universitetsgatan 32 A 10, 20100 Åbo 10
tel: 921/518737

Miljöinventering

Hur uppfattas egentligen begreppet markanvändning i våra kommuner ? En titt på lokaliseringen av bebyggelse, industrier och vägar visar - med alltför få undantag - att det saknas både kunskap, helhetssyn och långsiktighet i planeringen. Dethär har resulterat i en markanvändning som våldför sig på såväl den naturliga som kulturella miljön.

En ekologisk och miljömässigt hänsynsfull markanvändning förutsätter att markplaneringen grundar sig på noggranna och sakkunniga utredningar om de olika delområdenas särdrag och betydelse ur geografisk, geologisk, biologisk och kulturhistorisk synvinkel. Därför är det nödvändigt att kommunen genomför en heltäckande miljöinventering.

INVENTERINGEN BORDE ÅTMINSTONE UPPTA:

- förekomsten av speciella naturtyper, arter och naturformationer, kulturmark och byggnader/bosättningsområden värda att bevara och underhålla
- riktlinjer för hur dessa områden kan utnyttjas, med tanke på deras känslighet. (Bör de totalfredas, kan de användas för rekreation eller naturstigar, kan de användas för produktion osv)
- förekomsten av naturresurser som kan utnyttjas för livsmedels- och energiförsörjning i mindre skala
- områden som kommuninvånarna anser vara särskilt värdefulla ur andra än ekonomiska synpunkter

En miljöinventering av ovan skisserade modell fyller sin funktion först om den konsekvent används som underlag i den kommunala markanvändningen och även inom snävrare sektorer såsom närings- och energipolitiken, bostadspolitikerna samt varför inte också inom fritids-, kultur- och bildningssektorn.

Det krävs därför att kommunen fattar ett principbeslut om att utnyttja miljöinventeringen som ett rättesnöre i planeringen. Detta beslut får inte bli sönderprickat av kryphål. Begränsningar av tillåten verksamhet eller fredning måste vara möjlig och nödvändig i de fall där fortsatt exploatering skulle utgöra ett hot mot en miljö som är värd att bevara. Det måste också klart sägas att miljöhänsynen skall inverka på valet av mark för olika ändamål.

- Föreslå att kommunen låter uppgöra en heltäckande miljöinventering som blir riktgivande och bindande för en planering och markanvändning som tar hänsyn till miljön.
(Motioner)
- Fundera hur kommuninvånarna kunde komma till tals i inventeringen. Vilka områden vill de bevara, vilka se som grön- och rekreationsområden ?
- Vilken kapacitet har kommunen att igångsätta och förverkliga inventeringen samt dess ändamålsenliga utnyttjande ? Finns det en fungerande miljövårdsnämnd och miljövårdssekreterare som kan sköta det ? Om inte, måste också den sidan av saken skötas.

ENERGI

I ett klassrum i Finland 1974 utbrast läraren förargat: "Kan ni verkligen inte svara på det här? Inte en enda uppsträckt hand!". Eleverna svarade: "Vi kan nog svara. Vi bara sparar energi."

På den tiden var energisparande ett allmänt samtalsämne, ofta också omsatt i handling. Nu, tio år senare, tycks vi ha slagit oss till ro med det som vi har åstadkommit, i första hand tätare hus och fönster, och frågan har trängts i bakgrunden. Men vad är egentligen förändrat?

För att få elektricitet till våra maskiner och vår belysning är vi fortfarande beroende av

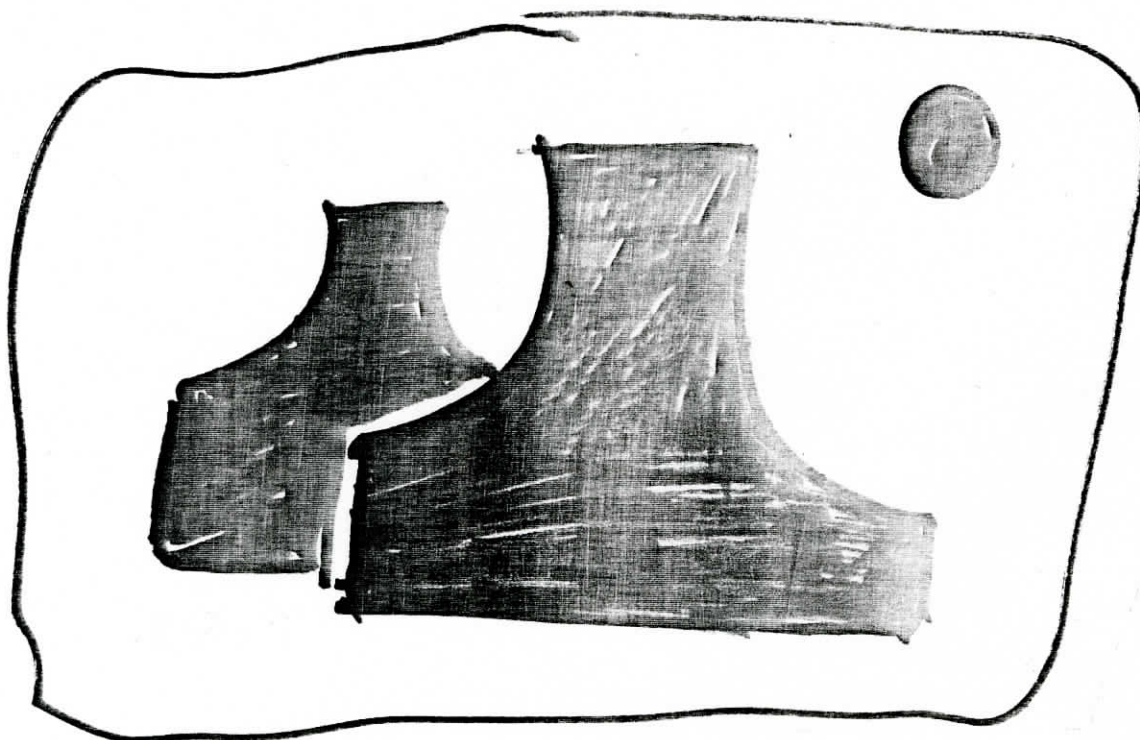
- olja, som fortfarande måste fraktas långa vägar (vilket i sin tur kräver energi),
som fortfarande läcker ut i haven från fartyg och plattformar,
som då den bränns fortfarande förorenar luften till stor skada för skogarnas träd och andra växter,
för människor, djur, sjöar, byggnader,
som inte räcker i evighet;
- kol, som inte heller räcker i evighet,
som fortfarande innebär tunga transporter,
som förorenar luften;
- vattenkraft, som inte kan utökas med mindre än reglering av de fria forsar som finns kvar;
- kärnkraft, som fortfarande utgör en otrygghetsfaktor, bl.a. när det gäller lagring och förvaring av radioaktivt avfall.

För alla våra resor och transporter är vi fortfarande beroende av olja, raffinerad till diselolja och bensin, som vid förbränning fortfarande bidrar till allvarliga skador på den materia som finns i närheten av transportlederna.

27

För att få varma hus och varmt vatten är vi fortfarande i hög grad beroende av elektricitet, olja eller kol.

Fortfarande har vi nog en hel del att vinna på minskad energiförbrukning.

HURUDANT ÄR ENERGILÄGET I DIN KOMMUN ?

Har ni en utarbetad helhetssyn på dessa frågor? Om inte, föreslå en "Generalplan för energiförsörjningen" inom kommunen.

Målet för generalplanen

- En så låg energiförbrukning som möjligt.
- Ett optimalt utnyttjande av de lokala energitillgångarna. (Men försiktighet med lagrade resurser som torv.)
- En så hög självförsörjningsgrad som möjligt, både när det gäller kommunens hela energiförbrukning som inom mindre enheter, t.ex. lantbruk och industrier.

Innehållet i generalplanen

1. En utredning eller uppskattning av det faktiska energibehovet i kommunen. En specifierad målsättning för exempelvis fem år framåt med utgångspunkten att energiförbrukningen inte får öka ytterligare, helst minska.
2. En inventering av kommunens egna energitillgångar. En utredning om hur dessa på bästa sätt kan utnyttjas.

Dessutom skall generalplanen innehålla förslag till åtgärder för utnyttjandet av kommunens egna tillgångar och för att nå de uppställda målen, t.ex. stödåtgärder, rekommendationer och krav riktade mot företag, inrättningar och privathushåll.

Några förslag för minskad energiåtgång:

- Efterlys privata tips av kommuninvånarna t.ex. via lokalpressen,
- Sammanställ energisparbroschyr anpassad till just din kommun,
- Ordna tävlingar i minskad elförbrukning mellan olika företag, skolor e.d.
- Föreslå bättre kommunalt stöd för busstrafiken, så att turerna kan bli tätare och avgiften lägre. Bättre med 20 människor i en buss än 20 bilar.

Närpes kommun har erfarenheter av en generalplan, inte för hela energiförsörjningen, men för värmeförsörjningen. Kontakta gärna Närpes kommun tel: 962 - 41221, adress: 64200 Närpes.

Handels- och industriministeriets energiavdelning står gärna till tjänst med upplysningar, bl.a. om energisparande, tel: 90 - 1601.

KOMMER DET ATT BYGGAS ETT KÄRNKRAFTVERK I DIN KOMMUN ?

Skall det lagras eller förvaras radioaktivt avfall från kärnkraftverk i din kommun? Dessa frågor kan ingen svara på, var i Finland hon eller han än må bo, inte ens om det i kommunen redan finns ett kärnkraftverk. Om du motsätter dig tanken på ett kärnkraftsbygge eller lagring och förvaring av avfall från kärnkraftverk i din kommun borde du redan nu föreslå att ett beslut i frågan görs i kommunfullmäktige. Beslutet kunde ha ungefär följande text:

- Kommunen kommer inte under några omständigheter att acceptera byggande av ett kärnkraftverk på sitt område, ej heller lagring eller förvaring av radioaktivt avfall. Kommunen kommer att använda sig av sina lagliga rättigheter för att hindra sådant byggande och sådan lagring och förvaring.

Vill du ha information om kärnkraftens risker m.m. vänd dig till EAK - Energipolitiska föreningen - Alternativ till kärnkraft, Jägaregatan 6 b D 31, 00150 Helsingfors 15.

29
Vasa den 7 maj 1984.

Motion till fullmäktige i Vasa stad

En majoritet av Finlands befolkning motsätter sig en ytterligare utbyggnad av kärnkraften. Det finnes dock starka krafter som arbetar på att ett femte kärnkraftverk bör byggas.

Riksdagen har huvudansvaret när det gäller denna fråga. Men även kommunernas fullmäktige, som säger sig representera folkviljan bör säga sitt när det gäller placeringen av kraftverket. Kärnkraftverken medför stora olägenheter för värdkommunen. Människorna känner en rättmätig oro för ett få en anläggning in på knuterna med en radioaktivitet som motsvarar 1000 Hirochimabomber. Många frågor är otillfredsställande utredda.

T. ex. Hur påverkar den ökande radioaktiva strålningen förekomsten av cancer?

Kan man ha lantbruksproduktion i närheten av ett kärnkraftverk?

Kan man lita på alarm-och skyddsanordningar?

Också en lagring av radioaktivt avfall medför bevisbara risker. Vi har då och då jordbävningar också i vårt land. Ett faktum är att på alla de ställen där man sänkt avfallet i berggrunden har man kunnat uppmäta ökad radioaktivitet i grundvattnet.

Utgående från ovanstående yrkar undertecknade på att kommunens fullmäktige redan nu beslutar följande:

- Kommunen kommer inte att ge byggnadstillstånd för byggandet av ett kärnkraftverk på sitt område.

-Ej heller kommer kommunen att tillåta ~~lagring~~ lagring eller uppbewaring av radioaktivt avfall på sitt område.

Alf Sund 65280 vasa 28

Antti Nordlund Kapteeninkatu 36 A 16 65200

Mona Sigfrids Skolhusgatan 45 65120

Arja Sigfrids Pitkänlahdenkatu 15 B12 65100

Per-Åke Wendell Kvarngatan 13 65100

Leo Backman Fångstmannagatan 52g 65370

Ben Sandvik St. långgatan 34 B 12 6510

Lili-Ann Wolff Skolhusgatan 47 65120

Riitta Favorin Vaasanpuist 2 D82 65120

Riitta Tujulin Isolahdentie 7 65210

Anne Sailas Vöyrinkatu 16 C27 65410

Bo Mellberg 65410 Sundom.

Johar kun
motion
se ut

AVFALL

Atomåldern. Plaståldern. Dataåldern. Varför inte också avfallsåldern? Här i Finland har vi med ovanlig fart rutschat in i ett skede, som nog gör skäl för ett sådant namn.

Det har gått så snabbt att - vi till skillnad från många andra länder - ännu har befolkningsgrupper som i sitt levnadssätt är kvar i det tidigare, normala, systemet, så gott det nu låter sig göra. De kastar inte bort i första taget, de bränner, de lägger på komposten. De här människorna, framförallt äldre personer och invånare i glesbygder, kan nu bli en positiv resurs när pendeln tydligt svänger tillbaka i hela den s.k. västvärlden.

Den hela tiden växande avfallsmängden är en negativ faktor i de flesta kommuner. Sophögarna ger upphov till praktiskt svårlösliga, nästan omöjliga problem (var lägga dem? t.ex.), till hög energiförbrukning (bl.a. transporter) och till farliga föroreningar av luft, mark och vatten. De kommunala organen har på två sätt en nyckelställning: Dels är det just de som enligt lag måste se till att sopor och annat avfall tas hand om på något sätt, dvs. att det så snyggt som möjligt försvinner ur vår åsyn. Dessutom har just kommunens organ särskilt goda möjligheter att stoppa avfallsökningen, att svänga pendeln tillbaka.

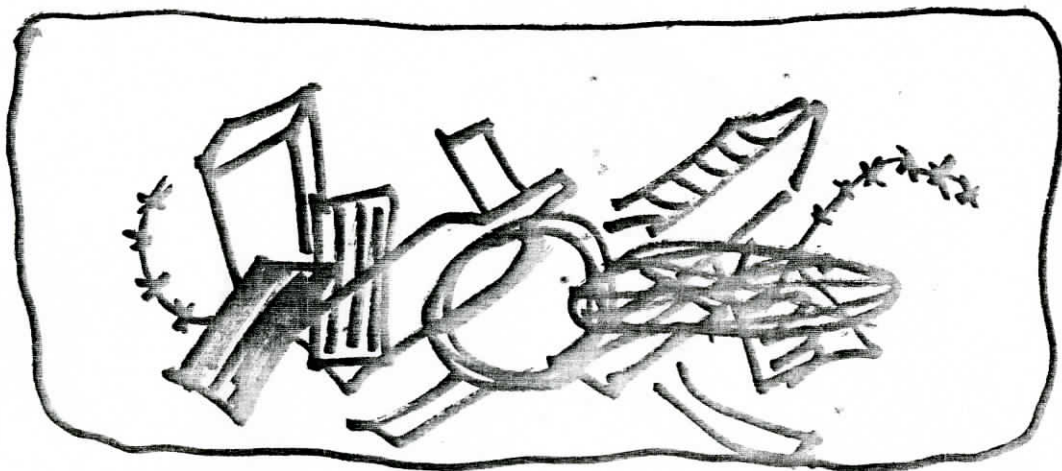
Din kommun upprätthåller ganska många inrättningar. Ni har skolor, kommunkansli (eller många stora kanslier), kanske sjukhus, daghem, åldringshem, samlingslokaler, idrottsplatser m.m. Föreslå ett beslut i fullmäktige om man i så liten utsträckning som möjligt skall använda engångsartiklar i de här inrättningarna. Muggar, bestik, assietter kunde helt förbjudas. I fråga om andra inventarier, t.ex. handdukar och putsdukar, kunde man ta ställning från fall till fall. "Det kommer att kosta", säger du kanske.

Kosta - vad? Arbetskraft? Pengar? Väg det då mot allt större avfallsmängder och en allt smutsigare kommun för en oöverskådlig framtid.

I lagen om avfallshantering av år 1979 heter det i 2 §: "Avfallshanteringen skall i mån av möjlighet handhas så, att avfallet kan återanvändas eller på annat sätt utnyttjas och så, att det ej medför olägenhet för miljön".

HUR HAR DIN KOMMUN FÖLJT UPP DENNA PARAGRAF?

Om det finns brister, föreslå en utredning om hur lagen har beaktats. Utredningen kan sedan ligga till grund för förslag till åtgärder.

Föreslå t.ex:

- att man i kommunens egna fastigheter sorterar avfallet (papper, glas, skrot, textil, ev. växtavfall) för vidare transport och lämplig behandling,
- att man på olika sätt underlättar avfallssortering och återbruk för de hushåll och företag som så önskar,
- att man sköter om insamling av hushållens problemavfall; t.ex. batterier, sprayburkar, giftrester,

Enligt lagen skall kommunen begära in avfallshanteringsplaner från sådana fastigheter som har annat avfall än hushållsavfall, t.ex. industrier.

HAR MAN I DIN KOMMUN BEAKTAT DETTA? Vet man vilka fastighetsägare som berörs av bestämmelsen? Har man begärt planer av dem? Har man fått dessa planer och har man behandlat dem? Om svaret på någon av dessa frågor är negativt så skall en utredning och åtgärder till följd av den begärs.

Indirekt kan din kommun stöda återbruk genom att i sina egna enheter använda pappersvaror som är tillverkade av s.k. återbrukspapper.

Avloppsvatten kan med lämplig kommunalteknik komma till användning i komposteringsanläggningar. Föreslå att din kommun med tillhjälp av teknisk expertis utreder om det vid planering av nya områden eller i samband med befintliga bostadsområden är möjligt att anpassa kommunaltekniken till slutna avfallssystem baserade på komposteringsanläggningar. Uppllysningar fås bl.a. från Sällskapet för mjuk teknologi - Pehmeän Teknologian seura tel: 90 - 669 692.

- Ta initiativ till kommunala eller föreningsdrivna (eller både och) "lumpstationer" av Emmaustyp. Emmaus finns idag i Helsingfors och i Westervik, Ekenäs.
- Ordna i samarbete med t.ex. åldringshem och pensionärsföreningar ett (eller flera små) "reparationscentrum", där kasserade föremål av textil, trä metall m.m. kan repareras.
- Regelbunden hämtning av återbruksavfall (papper, glas etc.) vid bostaden kunde ordnas kommunalt eller privat.

I Kouvola har man i över ett år experimenterat med värmeisolerade kompostbehållare vid ett antal egnahemshus. Behållarna kan användas året om och är luktfria. Såväl invånarna som hälsovårdsmyndigheterna uppges vara mycket nöjda. Uppllysningar kan fås av Kouvola stad, tel: 951 - 2951, och Länsstyrelsen i Kymmene län, Jarmo Louvo, tel: 951 - 22911. Kompostbehållaren kommer ut på marknaden under våren 1984.

Kommunerna & Länderna

Utvecklingssamarbete på kommunal nivå är fortfarande ett relativt okänt begrepp. Den officiella u-landspolitiken förs på regeringsnivå-mellanstatligt eller via internationella organ. Ett i mk-belopp blygsammare " inofficiellt " u-landssamarbete bedrivs via folkrörelser och olika medborgarrörelser, men också det bedrivs i huvudsak via internationella verksamhetskanaler.

Bägge formerna fungerar på ett sätt som fjärrmar det absoluta flertalet av samarbetsparterna från varandra. Utvecklingssamarbetet blir för den vanliga medborgaren något ytterst abstrakt och anonymt, en verksamhet som man utan nämnvärd medvetenhet tar del i, antingen enbart som skattebetalare eller dessutom som medlem i t ex procent-rörelsen eller bidragsgivare till insamlingar, hjälporganisationer etc.

Det finns dock inget som hindrar ett lokalt initierat, förankrat och förverkligat utvecklingssamarbete. Det finns mycket som talar för att ett sådant u-landssamarbete kunde vara att föredra framom den nu existerande officiella formen. Låt oss först se på vilka former ett sådant lokalt samarbete kunde anta.

DIREKTIMPORT

I detta nu existerar 7 olika direktimportaffärer i landet (Uleåborg, Tammerfors, Åbo, Kuopio, Helsingfors och Jyväskylä). De har tillkommit på initiativ av lokala u-landsgrupper som även driver affärerna med hjälp av frivilligt arbete. Den ledande tanken är att importera produkter från u-länder direkt från producenterna och sälja dem till självkostnadspris eller med en vinst som går tillbaka till producenterna. Produkterna - bl a te, kaffe, olika tygvaror och hantverksprodukter - är tillverkade inom lokala, ofta kooperativa, enheter som strävar till att förbättra arbetstagarnas livssituation.

- Vänortsverksamhet kunde utgöra en väsentlig form för u-landssamarbete på lokal nivå. Rätt genomförd och med tillräckligt engagemang och intresse från framför allt kommuninvånarnas sida kunde den utgöra ett värdefullt komplement till vår nuvarande u-landspolitik. Värdefull för bägge parter.

Tanken på att etablera förbindelser mellan finländska kommuner och en ort i tredje världen är inte helt ny. Bl.a. i Kuopio stad har man länge planerat en dylik verksamhet, inspirerade av kontakterna som några kommunfullmäktigemedlemmar fått under arbetsperioder i Tanzania. En finsk skola i Kotka har redan länge samarbetat med en skola i Tanzania. Samarbetet har delvis varit ett slags kunskapsutbyte som integrerats i alla ämnen på alla nivåer. Dels har den finska skolan genomfört penninginsamlingsprojekt som bl.a. resulterat i ett vindkraftverk för vänskolan.

Några idéer om hur vänortsverksamheten kunde fungera på kommunal nivå

Information och kunskapsspridning

Möjliga områden är skolorna, arbetar- och medborgarinstituten, biblioteken, projekt arrangerade av kulturnämnden osv. Det viktigaste och faktiska kunskapsutbytet skulle dock ske mellan och genom de mindre enheterna i kommunen som engagerar sig i samarbetet.

Direkt hjälpverksamhet och samarbete

"Skola stöder skola" (insamlingar, lopptorg, fadderbarn, dagsverken, arbeten som eleverna får utföra åt kommunen osv.)

Olika mindre, naturliga enheter (bostadshus, byar, ålderdomshem, arbetsplatsenheter osv.) stöder projekt, kooperativ, skola, familj eller speciell sektor inom vänortskommunen. Också här borde det vara frågan om att understöda med medel som samlas in genom någon gemensam aktivitet. Det gör hjälpverksamheten meningsfullare och påtagligare.

Olika föreningar understöder. Kunde inte t.ex. ungdomsföreningar och idrottsföreningar injicera litet solidaritet i sin verksamhet? Ett redan välkänt medel är UNICEF-idén som går ut på att någon, föräldrar, släktingar, grannar, betalar en summa för att man utför en idrottsprestation, t.ex. springer, simmar, skidar 1 km för en viss summa. Detta är en bra lösning då man själv inte har råd att betala och stöda insamlingen, i detta fall i förmån för vänorten.

84

Hur är det med kommunens ungdomssektor? Kanske kunde man där finna möjligheter att låta ungdomarna tillverka något som vänorten behöver, sköta någon del av vänortsverksamheten eller genomföra insamlingsprojekt i stället för att "döda tiden".

Inom ramen för en längre hunnen etablerad vänortsverksamhet kunde även lokala företag engageras i samarbetet - direktimport i bägge riktningarna, enligt respektive ords behov.

Detta var endast några slumpmässigt uppkomna idéer kring vänortsverksamhetens möjligheter. Igen är det främst frågan om intresse och att skräddarsy funktioner för respektive kommun. För ett dylikt vänortsprojekt krävs att såväl kommunen som kommuninvånarna aktivt stöder det. Kommunen kunde till en början spela rollen som uppmuntrare, informatör och kontaktknytare. Viktigast är dock att verksamheten inte innesluts inom de högsta kommunorganens väggar. Ett vänortssamarbete som går ut på att några "kommunalpampar" åker iväg på dyra resor för att skaka hand och utbyta officiella hälsningar med vänortens högsta representanter fyller knappast någon vettig funktion. Samtidigt är naturligtvis den personliga kontakten orterna emellan väsentlig.

NYTTIGA KONTAKTER

Idealet är att det inom kommunen finns någon som tjänstgjort i ett u-land, personligen känner till en ort med vilken samarbetet kunde etableras och därmed kan identifiera projektet. Finns ingen sådan naturlig kanal går det att "hitta" vänorter bl.a. via:

- Helsingfors Universitets U-landsinstitut, Marja-Liisa Swantz
- Vänskapsförbunden (Finland-Tanzania, Finland-Zambia, Finland-Nicaragua, Finland-Sri Lanka)
- Ambassaderna av vilka de flesta helt nyligen inrättat en tjänst för u-landssamarbete

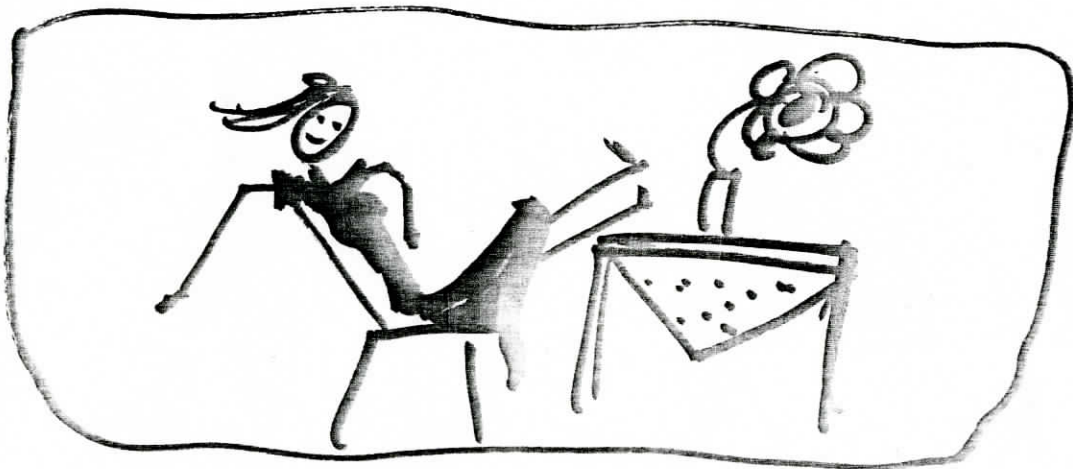
Övriga kontakter:

- Vill man höra mera om projektet i Kotka-skolan kan man vända sig till rektor Evi Aalto (952-15 675)
- Finlands FN-förbund, Hilikka Pietilä tel:90-664 830
- Procent-rörelsens aktionsgrupp i Helsingfors, Sanduddsgatan 10, tel: 90-491 559, Timo Voipio
- Inger Wirén på Utrikesministeriets avdelning för utvecklingssamarbete

Kommunen & freden

Kommunen kan inget göra i fredsfrågan suckar fullmäktigeledamoten. Ja, visst talar vi varmt för nedrustning och avspänning i vårt partiprogram men då avser vi vad man kan och bör göra på de högsta nationella och internationella arenorna. Här kan vi inte påverka världens gång.

Ja, delvis har han rätt, fullmäktigeledamoten. Men bara delvis. Där ett växande antal enskilda människor, trots sin litenhet, funnit möjligheter och behov att engagera sig i fredsarbetet bör det inte vara omöjligt för kommunen heller. Bara viljan finns....

LOKALA FREDSGRUPPER finns i dag nästan överallt i landet. Verkar en sådan i din kommun - ta kontakt och diskutera hur kommunen kunde stöda och samarbeta. Den synligaste formen av medborgarnas fredsarbete utgörs av marscher, aktioner och evenemang. De har utan vidare en betydelse då de sänker tröskeln för ett deltagande i fredsarbetet. Genom att stöda de lokala fredsgrupperna - med tex anslag, material, utrymmen och en positiv inställning - kan din kommun på ett avgörande sätt underlätta medborgarnas fredsarbete.

Viktigare än marscherna är ändå en allmänt fredsinriktad inställning. FREDSFOSTRAN i skolorna spelar här en viktig roll. Fredsfostran är mer än att "vara internationell" på FN-dagen en gång per år. Fredsfostran är bla att målmedvetet försöka lösa konflikter på fredlig väg, att lära människor att förstå och leva med varandras olikheter, att lära dem att

36

leva i fred med sig själva och varandra. Denna kunskap är viktig för alla. Därför har också bildningsarbetet bland vuxna, inom ramen för bla medborgar- och arbetarinstitutionen, biblioteken och den kommunala bildnings- och kultursektorn i allmänhet stor betydelse i fredsarbetet.

CIVILTJÄNSTEN upplevs i dag av många som den enda möjligheten att konkret välja och visa var man står i fråga om krig kontra fred. Kommuner och kommunalförbund har det största ansvaret för att civiltjänstgöraren får placering. I dag utnyttjar bara en del kommuner civiltjänstgörarmöjligheten. Också då ibland genom att placera civiltjänstgöraren i totalt meningslöst arbete som kan upfattas som ett hån mot hans livssyn.

FINNS DET PÅ DENNA PUNKT UTRYMME FÖR FÖRBÄTTRINGAR I DIN KOMMUN ?

- Tag kontakt med fredsaktivister/grupper i din kommun och diskutera hur kommunen kunde stödja dem. Om det är svårt att få loss anslag ur budgeten minns att redan tex möjligheten att få utnyttja en kopieringsapparat, avlagda skrivmaskiner, utrymmen för möten och evenemang etc kan betyda mycket.
- Föreslå att bildnings- och kultursektorn, inklusive skolenämnden, utarbetar förslag till fredsfostran. Viktigt är att få även andra än skolorna att aktivera sig i frågan.
- Föreslå att kommunen besluter om att ha arbetsplatser inom ungdoms-, undervisnings-, social- och kultursektorn till hands för att vid behov kunna erbjudas civiltjänstgörare.
- Föreslå att kommunen besluter att inte som arbetsgivare ge företräde åt sökande som genomfört arbetstjänstgöringen.
- Kräv att kommunen informerar likvärdigt om alla alternativ för genomförande av värnplikten.

NÅGRA NYTTIGA KONTAKTER

Finlands fredsförbund	tel. 90/141314, Telegrafistg. 6
Finlands FN-förbund	tel. 90/664830, Unionsgatan 45 B, har en hel del bra material för fredsfostran
Civiltjänstgörarförbundet	tel. 90/140427, telegrafistg. 6

miljöförlaget

HELSINGFORS:
Sjömansgatan 35
tel: 90/644 731

VASA:
Stora långgatan 23
tel: 961/111 984

GENOM ATT KÖPA MILJÖFÖRLAGETS MATERIAL

- understöder du det idéella naturskyddsarbete via Natur och Miljö
- ökar du dina egna kunskaper
- får du vackra och trevliga saker - att ge bort eller behålla själv
- gör du andra medvetna om naturskyddsarbetet

I våra butiker i Helsingfors och Vasa säljer vi bl.a.

- litteratur om miljövard
- planscher, postkort
- återanvänt papper
- naturvänliga tvättmedel
- kläder
- smycken

Litteratur:

JORDEN VI LEVER AV

En rikt illustrerad nordisk utgåva av Världsstrategin för naturvård. Boken handlar om naturskydd och vård av resurserna i globalt perspektiv. (48s) NoM 1984. Pris: 16 mk

VÄRLDEN MÅSTE RÄDDAS NU

Populärversion av Världsstrategin för naturvård. Förklarar sambanden mellan naturvård och utveckling och presenterar utvecklingsalternativ. (184s) SNF 1981. Pris: 55 mk

Studieplan till boken

Pris: 15 mk

Diaserie till boken

Hyra: 30 mk/vecka

NATURVÅRD OCH POLITIK

Handledning inför val i syfte att ge naturvården en centralare betydelse i kommunen. (18s) SNF 1979. Pris: 8 mk

SKOGSDÖDEN

- ett av resultaten av luftföroreningarnas förödande inverkan på vår omgivning. Boken innehåller färgfotografier och utförliga beskrivningar som dokumenterar skadeförloppet och dess olika symptom. (96s) Bonnier Fakta/SNF

Pris: 60 mk

STOPPA FÖRSURNINGEN !

En handbok för kretsarbete. Användbar i lokalföreningar. (32s) SNF 1984.

Pris: 12 mk

FÖRSURNING IDAG OCH I MORGON

En ingående presentation av den smygande katastrofen. Experter uttalar sig om försurningsproblemen. Alternativa lösningsmodeller. (227s) Jordb.dep. i Sverige 1982.

Pris: 55 mk

FÖRSURNINGEN - ETT GRÄNSLÖST MILJÖHOT

Vad som gjorts och vad som bör göras för att stoppa försurningen. Naturvårdsverket 1983. Pris: 15 mk

Övrigt:

JUTEKASSE tillverkad i Bangladesh

Text på ena sidan: Farväl till plastkassen
Bild på andra sidan: NoM:s emblem.

KNAPPAR OCH KLISTERMÄRKEN

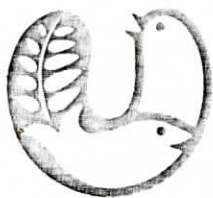
("Stoppa försurningen", "Atomkraft? Nej tack", "Vatten för alla") Pris: 4 mk

Pris: 10 mk

YÄLKOMNA!

NATUR OCH MILJÖ

NoM är den svenskspråkiga centralorganisationen för ideell miljövard.

NoM är partipolitiskt obunden

NoM arbetar för ett resursbevarande samhälle där människor kan leva i fred med naturen.

14 lokalföreningar arbetar för en bättre miljö i kommunerna.

NoM har ca 4000 medlemmar. De utgör NoM:s ryggrad. Ju fler medlemmar NoM har - dess större tyngd kan vi lägga bakom våra krav.

FINLANDS NATUR är NoM:s medlemstidskrift som utkommer 6 ggr/år. Den är en oundgänglig informationskälla för alla som har intresse för miljöfrågor.

BLI MEDLEM I NOM genom att ansluta dig till närmaste lokalförening eller direkt. Det kostar 50 mk/år inklusive Finlands Natur. Enklast betalar du in medl.avgiften på postgirokonto 4335 90-4. Eller ta kontakt med vårt kansli, Sjömansgatan 35, Helsingfors 15, tel. 90-605 850.

(annons)

MAAILMA SYKKII —

Uutiset

ODOTTAA SEURAAVAA SIIRTOASI.

VUOSIKERTTA (20N:0A) 150 MK
10 NUMEROA 80 MK, 5N:0A 45 MK
PS-TILALLE 516 80-8. IRTTO-
NUMEROJA LEHTIPISTEISTÄ YM.

Pitkästä...

Elämä, 12 AS

...
...
...

...
...

...
...

Haluatko tietää, mitä muuta vihreät kansanedustajat tekevät kuin pukeutuvat oudosti?

vihreä lanka

on vihreän eduskuntaryhmän äänenkannattaja. Sen tarkoituksena on

- luoda ja vahvistaa vihreän liikkeen kontakteja
- välittää uutisia kansalaistoiminnasta
- kertoa, mitä eduskunnassa puuhataan
- osallistua keskusteluun Suomen ja maailman tulevaisuudesta.

Vihreä Lanka on 8-sivuinen tabloid-lehti, joka ilmestyy kolmen viikon välein. R-kioskeista et sitä löydä, mutta kotiisi saat sen maksamalla tilausmaksun vihreän eduskuntaryhmän postisiirtotilille 372 23-3. Jos maksat 25 markkaa, ovat kymmenen seuraavaa numeroa sinun. 50 markalla saat 20 seuraavaa numeroa.